

van naar basis/secundair

Van basis naar secundair een cruciale mijlpaal

Karin Goosen
Marie Seghers

Expoo congres
Antwerpen – 07/12/2017



Geen Latijn of wetenschappen? Leerling voelt zich al mislukt

Gisteren om 07:42 door [Stijn Cools](#)



Eerst Latijn proberen, en pas als dat niet lukt iets anders doen: dat is nog altijd de norm. Foto: Jimmy Kets

Veel leerlingen zijn er helemaal van doordrongen dat Latijn of wetenschappen de beste studiekeuze zijn. Wie in een minder prestigieuze richting start, voelt zich al voor een deel mislukt.



van naar
basis / **secundair**

HET TRANSBASO-PROJECT



transbaso

SBO-project: 5 grote partners

- AP Hogeschool: Britt Dehertogh
- HoGent: Chris Van Kerckhove
- UGent: Mieke Van Houtte, Piet Van Avermaet
- UA: Paul Mahieu, Jan Vanhoof
- VUB: Dimo Kavadias

Team van onderzoekers en valorisatiemedewerkers



transbaso

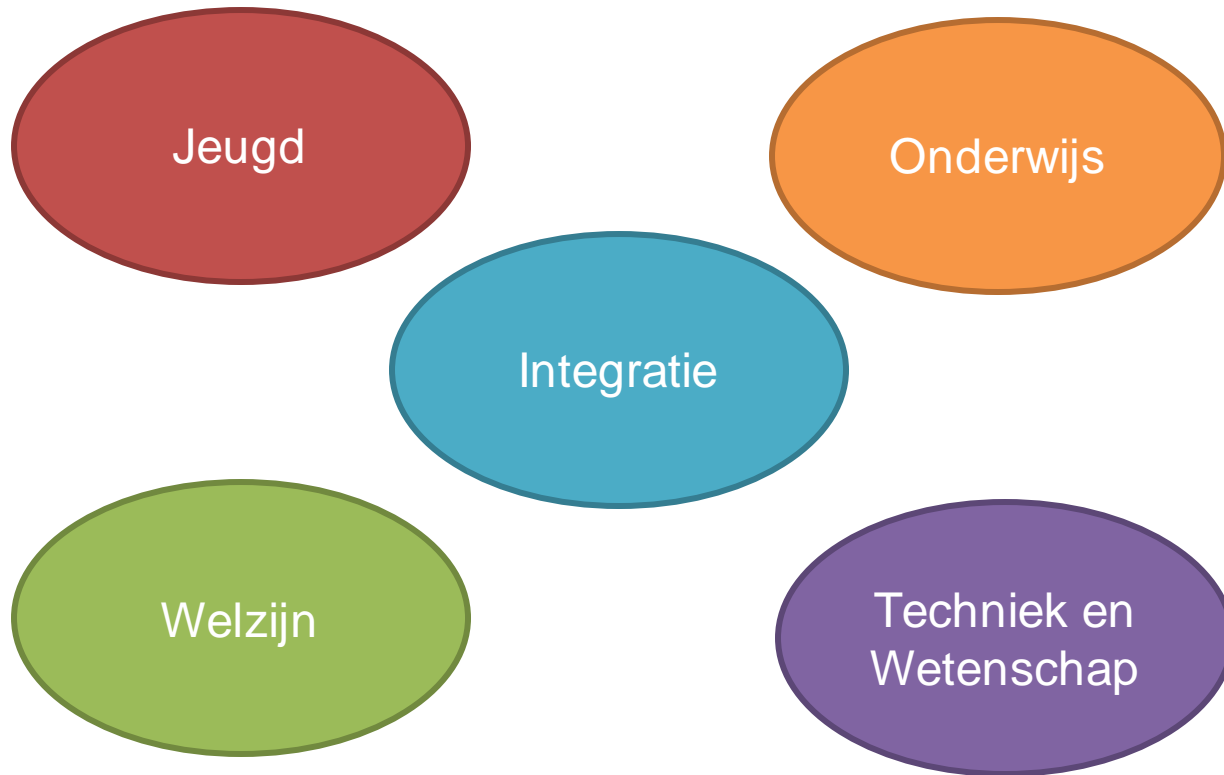
2 grote doelstellingen

- Diepgaand bestuderen van processen van school- en studiekeuze bij de overgang van basis- naar secundair onderwijs
- Ontwikkelen van instrumenten voor gebruikers (=actoren betrokken bij school- en studiekeuze) & interventies in scholen
 - en evaluatie van interventies



transbaso

In nauwe samenwerking met de gebruikersgroep:



transbaso

4 jaar lang (actie)onderzoek

- Grootschalig survey-onderzoek
 - 3 cohortes leerlingen, hun ouders, leerkrachten en directies in 36 basisscholen in Antwerpen en Gent
- Kwalitatief onderzoek
 - Interviews met leerlingen, ouders en leerkrachten
 - Observaties van oudercontacten en MDO's
- Proceसेvaluaties in interventiescholen:
 - Interviews met leerkrachten(teams), directies en leerlingen



het project

Onderzoeksdesign

Combinatie kwantitatief en kwalitatief onderzoek

36 scholen: 18 in Gent, 18 in Antwerpen

	Experiment met coaching (E+)	Experiment zonder coaching (E-)	Controlegroep (C)
Antwerpen	6	6	6
Gent	6	6	6



het project

Steekproeftrekking: gestratificeerde steekproef

- Criteria
 - Stad (Antwerpen – Gent)
 - Onderwijsnet (vrij – GO & OGO)
 - % indicatorleerlingen



Daag kinderen uit om het keuzeproces in eigen handen te nemen

Bevindingen & instrumenten





studie- en schoolkeuze

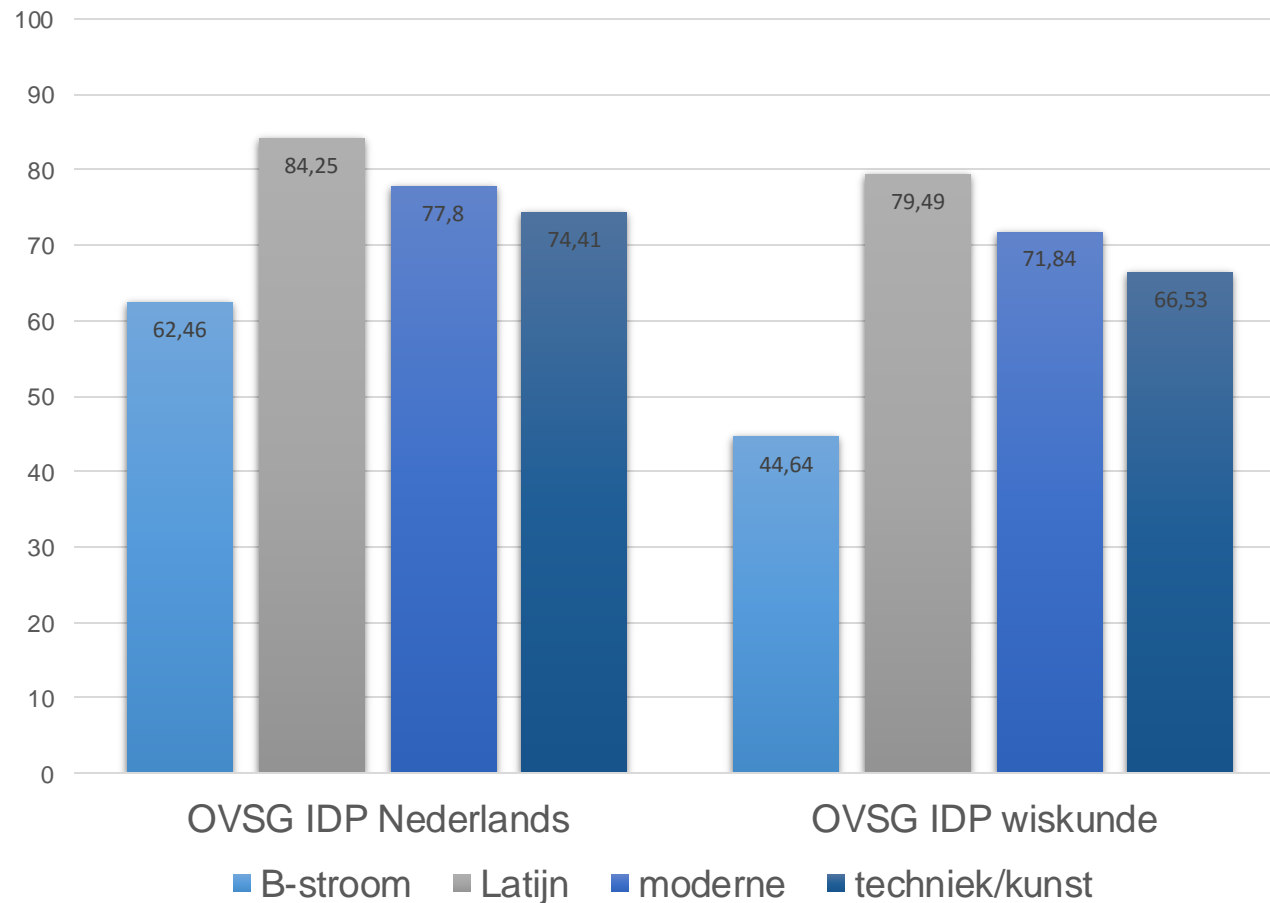
Wie komt waar terecht?

B-stroom	2,5 – 5%
Kunstoptie	1 – 2%
Latijn	36 – 39%
Moderne	+ - 45 %
Technische optie	10 – 12%



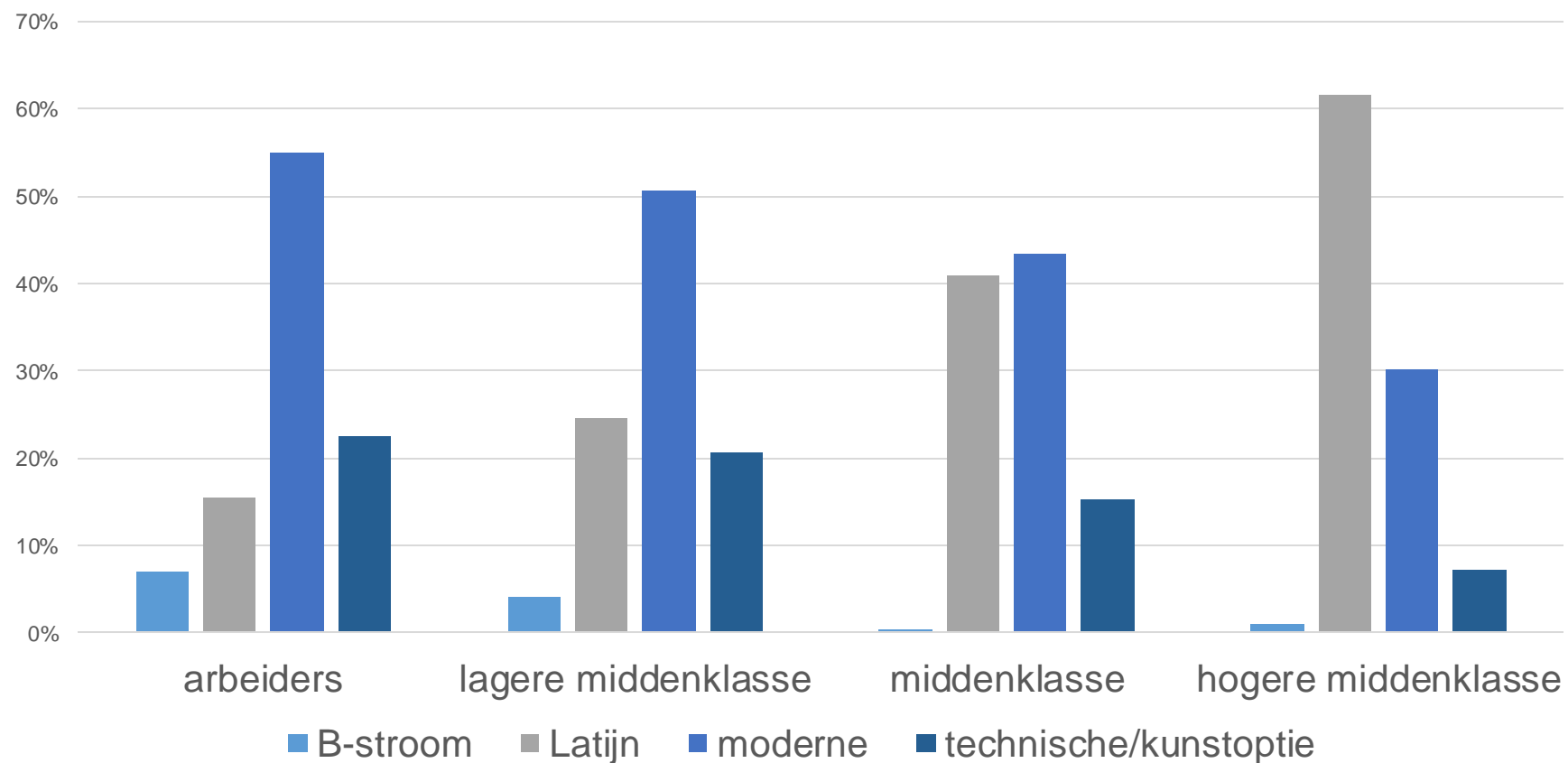
studie- en schoolkeuze

Resultaten op OVSG-toetsen/Interdiocesane Proeven Nederlands en wiskunde naargelang gekozen optie-uren



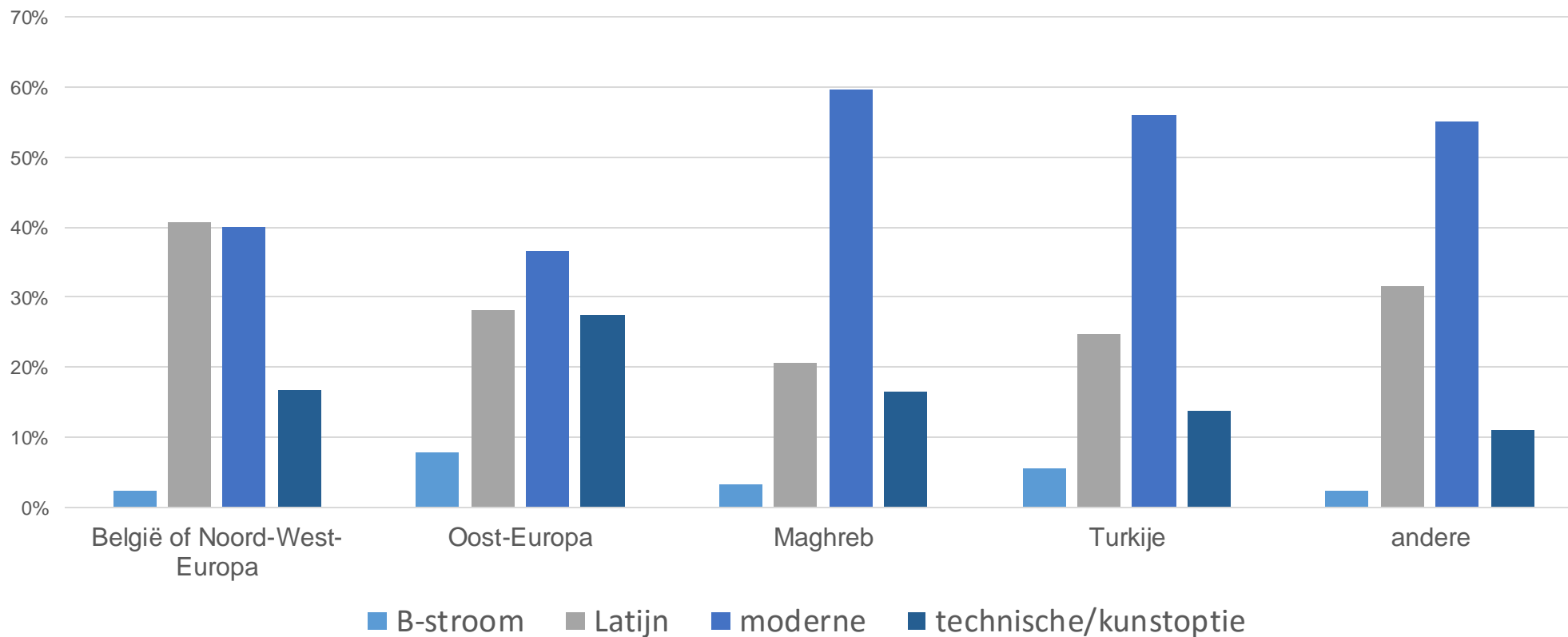
studie- en schoolkeuze

studiekeuze naargelang sociale klasse achtergrond

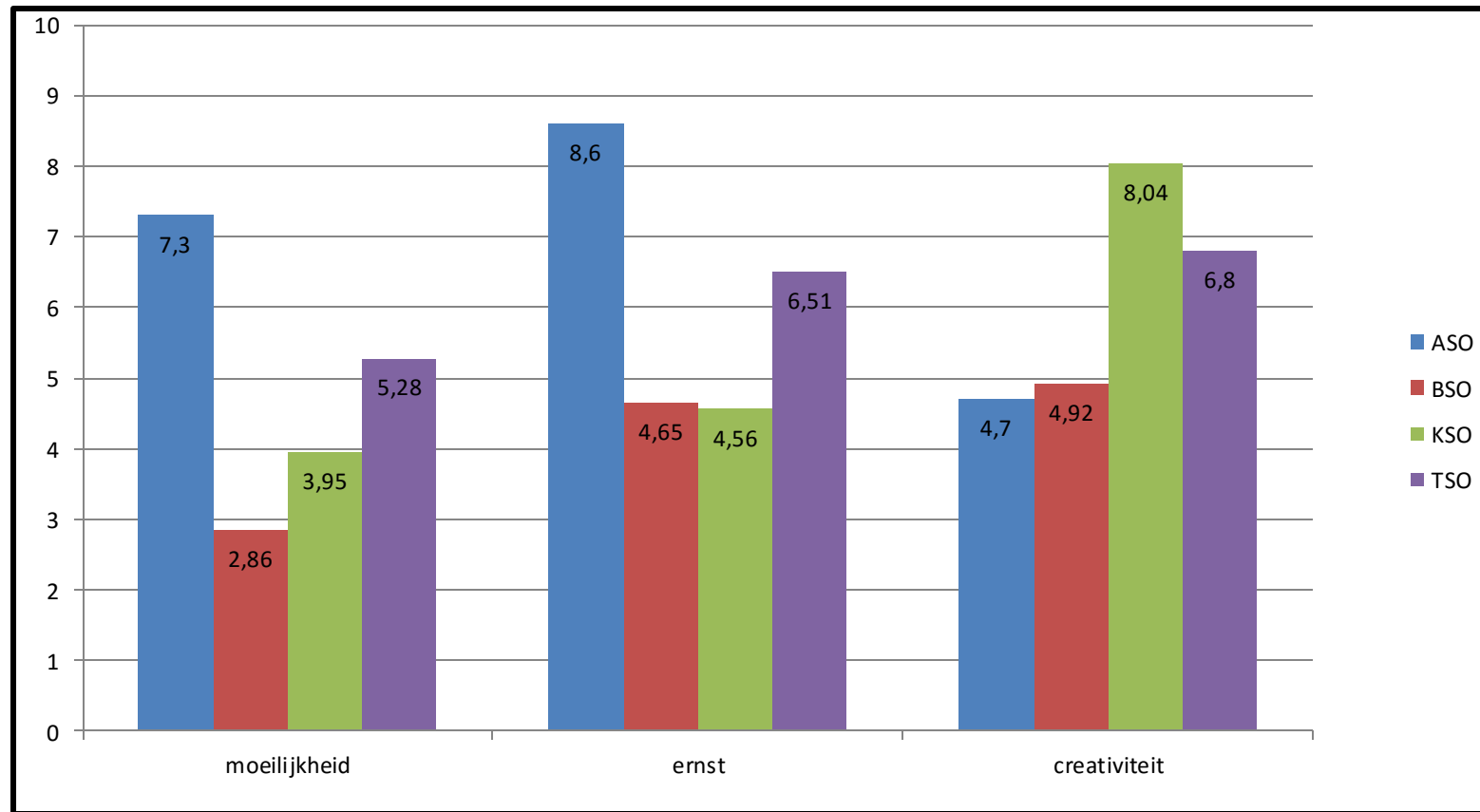


studie- en schoolkeuze

studiekeuze naargelang etnische achtergrond



De waterval



Beoordeling onderwijsvormen door leerlingen aan het eind van het zesde leerjaar.

Tien is zeer moeilijk/serieus/creatief – nul is zeer gemakkelijk/zeer weinig serieus/zeer weinig creatief.



De waterval

- Kennis over SO is zeer beperkt en oppervlakkig
- Ideeën over studietoelagen en onderwijsvormen zijn erg stereotiep
 - Leerlingen rangschikken studierichtingen van moeilijk naar gemakkelijk
 - Uitspraken als 'hoge' en 'lage' richtingen, hoog beginnen, (af)zakken zijn legio
 - Krijgen dit mee van ouders en leerkrachten



De waterval

School X (schoolbezoek) zei dat moderne de middelste is en dan vroegen ze, gaat er niemand technische ofzo doen, toen we bij die technische dingen zaten. En dan zeiden we, nee, niet direct iemand. En dan zei die leerkracht, zo, allemaal slimme knobbels. (Kalil)



Kwisje secundair onderwijs

Veranderen van richting kan altijd

Latijn is de moeilijkste richting

Alleen als je ASO doet, kan je later verder studeren

Je kan best zo hoog mogelijk mikken



Gefaald?

Futiliteitsgevoel

- verinnerlijkt falen
- weinig controle over onderwijstoekomst

Faalervaringen in het basisonderwijs

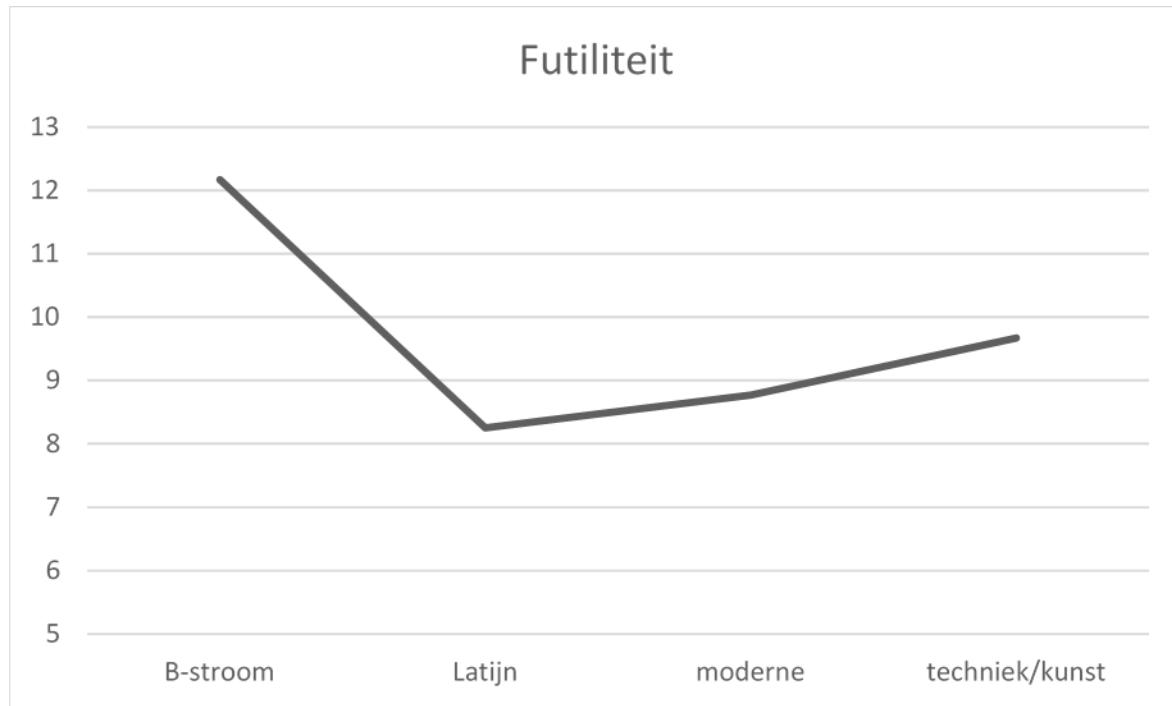
prestaties die als 'minder' of 'niet hoog genoeg' worden beschouwd

Gevolg van

- status wiskunde en richtingen zoals Latijn
- weinig kansen om talenten, kwaliteiten en interesses te ontdekken →
weinig appreciatie voor onbekende richtingen



futiliteitsgevoelens ~ optie in het 1ste jaar



Figuur 2.3 Hoog of laag futiliteitsgevoel bij leerlingen die aangeven in een bepaalde richting te zullen starten



Gefaald?



WIJ GAAN OP SCHOOLREIS NAAR
HET WATERVALSYSTEEM

“Omdat ik dacht: ‘Misschien eerst hoog beginnen en als het dan niet zo goed is, naar beneden gaan.’ Want van beneden kun je niet naar boven. En moderne, dat is een van de ‘hoogste’; ik zou daar ook graag dansjuf mee willen worden.”



Trap niet in de val van de waterval

van naar
basis secundair

Boven de
70% is goed

Een school die veel huiswerk
geeft is een goede school

Koken is
geen echt werk
Ik doe dat elke dag.

BSO is voor wie niet goed leert

Fotograferen is eigenlijk niet echt werken.
Dat is meer een hobby of wat je thuis kan doen in je vrije
tijd.

Boekhouders zijn **saaie mensen**

Onder de 70%
weet je dat je lager moet
gaan

Gaat zij een richting volgen met 8 uur wiskunde?
Dan zal ze wel een **slimme knobbel** zijn.

Latijn is het moeilijkste

Gaat hij wiskunde doen? **Amai knap!**

Als je kiest voor ASO, moet dat niet op basis van je talenten

Een loodgieter verdient soms wel
veel. We hebben ze nodig hé.
Wie gaat onze wc ontstoppen?

Misschien eerst 'hoog'
beginnen en als het dan
niet zo goed is,
wat naar beneden gaan.
Want van beneden kun je
niet naar boven.

Een **moeilijke** school
is een **goede** school

Humane wetenschappen is de
gemakkelijkste richting in het ASO,
als de rest niet lukt kan ik zo
in ASO blijven

Hij werkt op de **universiteit**
Dan zal het wel een **slimmen** zijn.
Die heeft het toch gemaakt.

Als je goed bent in **wiskunde**, kan je naar het ASO

BSO is handen,
KSO is voor creatievelingen

Een leerling kan best zo hoog mogelijk starten,
zakken kan nog altijd



Rol van begeleiders

Daag je eigen kijk op het secundair onderwijs uit

Laat kinderen breed verkennen

- Ontdekken, verkennen en proeven
- Benoemen in interactie
- Én naar waarde schatten

Breng kinderen in contact met het secundair onderwijs





keuzeproces kinderen

Mogen we ook buiten spelen?

Wij zijn dan opnieuw de kleinsten, wat zullen die grote meisjes doen?

Ze hebben er een heel groot voetbalveld.

Ik mag dan alleen naar school fietsen.

Mijn zus zegt dat er een meester is die met bordenwissers gooit.

Mag je zomaar van school veranderen als het niet past?

Als je een probleem hebt, bij wie kan je dan terecht?

Ik wil ook nog tijd overhouden voor mijn hobby's.

Ik ga mijn juf missen.



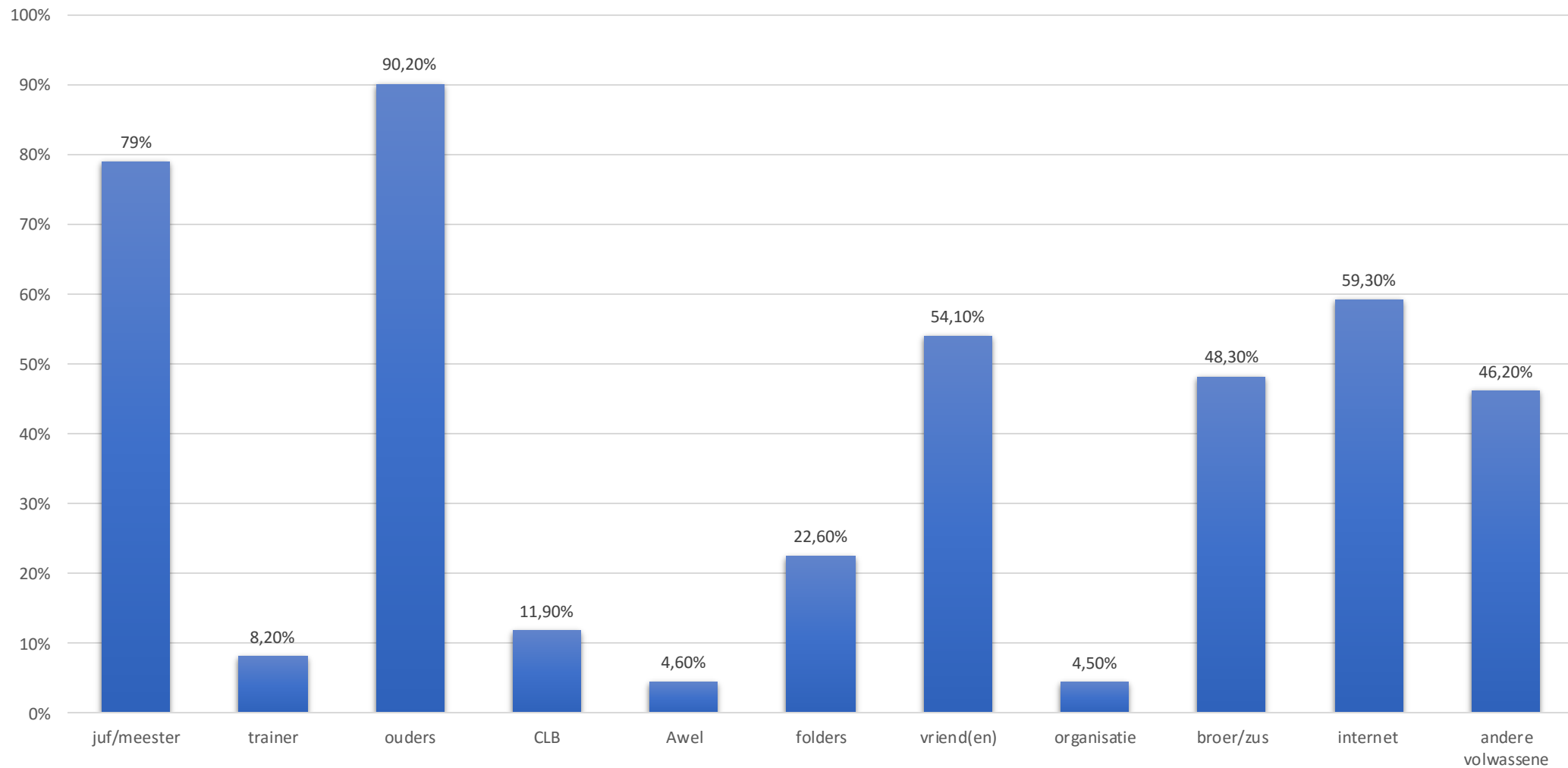
keuzeproces kinderen

Grote stap in het onbekende
Geen welomlijnd toekomstbeeld

=> lijdend voorwerp
ouders bepalen het speelveld



Informatiebronnen



Ondersteun ouders om het keuzeproces in eigen handen te nemen

Bevindingen & instrumenten



School- en studiekeuze in Vlaanderen

Ouders

Keuzevrijheid én verantwoordelijkheid

Context

Complex systeem

Determinerende keuzes

Vroege inschrijving in SO



hoe ouders het keuzeproces aanpakken

Vinden dat hun **kind te jong** is om alleen te beslissen
erkennen belang van motivatie en interesse

Zien zichzelf als **begeleider** van het keuzeproces
bepalen vaak contouren van de keuzes

Keuzeproces verschilt naar **sociale achtergrond** ouders



ouderprofielen

Hoge(re) SES	Lage(re) SES
Veel kennis en informatie over SO	Minder kennis en ervaring
Rijk sociaal netwerk	Beperkt(er) sociaal netwerk
Minder afhankelijk van de lagere school/derden	Meer afhankelijk van informatie van de lagere school/derden
Proactief Aanpak keuzeprocess Interactie lagere school	Afwachtend
Kiezen tijdig en trefzeker	Kiezen later en minder geïnformeerd



Hoge SES

Omdat de *opendeurdagen meestal* maar vallen *in april of mei soms zelfs*. En dat de *inschrijvingen al* vaak gebeuren *in maart*. Dus wouden we toch wel al zeker zijn dat we in maart wisten waar we naartoe wouden. Want ja, in Gent, ge weet ook in sommige scholen is't soms een probleem als ge te laat inschreven zijt. Dat ge niet meer kunt. Bij school X is dat voorlopig nog niet, voor zover ik gehoord heb, maar *we hebben toch maar het zekere voor het onzekere genomen en toch maar al de opendeurday meegenomen. Zodat we dit jaar al voor Nieuwjaar zeker wisten wat we wouden doen. We hebben ons nu al ingeschreven voor de inschrijfdag in maart.*



Lage SES

“Waarom ik zeg dat ik niet van hier ken, het systeem van hier is ander. Voor mij is het moeilijk. Ik kan niet weten naar welke school of? Ik kan dat niet, echt waar. Geen idee, ik kan dat niet, ASO, ASO wat betekent? Ik weet da niet! “

*“Aan mijn kind ja. En soms versta ik wat hij zegt en soms niet. En soms, vind ik, mijn kind ook, sommige dingen verstaat hij niet goed.
En ik vind niemand die informatie kan geven aan mij, welke goeie school voor mijn kind. Ik vind niemand.”*



Hoe lagere scholen ouders begeleiden

Weinig proactief

Weinig zicht op sociale dynamieken

in keuzeproces & *keuzemarkt*

in interactie

Focus op keuze minder op proces

Ouders uit lagere sociale klassen en met een migratieachtergrond vallen vaker uit te boot.



Ouders ondersteunen

Om het keuzeproces van hun kinderen te begeleiden en
proactief en trefzeker te kiezen

Interactie stimuleren

Proactief en laagdrempelig informeren

specifiek, concreet, individueel

Secundair verkennen en ervaren



5



We hebben gekozen. Is het nu gedaan?

➡ NOG NIET HELEMAAL.

Heb je je kind ingeschreven? Dan is het nu belangrijk om hem/haar tijd en ruimte te geven om eraan te wennen. Loop af en toe eens langs de schoolpoort, koop de boeken die hij/zij nodig heeft, ga naar het schoolfeest, bezoek de opendeurday een 2e keer, ...

Hoe meer je kind zich verbonden voelt met de school en de richting, hoe beter voor zijn/haar toekomst!

van naar basissecundair

Een gids om mijn kind te
begeleiden
in het keuzeproces



van naar
basissecundair

Jouw kind wordt groot. De overstap naar het secundair onderwijs komt dichterbij. Dat is spannend! Ook voor jou als ouder. Jij kan je kind helpen bij deze grote stap!

van naar **basise**secundair

Praktijkvoorbeelden, tools, tips en
stappenplannen

Voor kinderen en ouders:

www.vanbasisnaarsecundair.be

Voor professionals:

www.pro.vanbasisnaarsecundair.be